

17.10.2013

Lakivaliokunta 18.10.2013

Hallituksen esitys **HE 149/2013 vp** laiksi lasten kanssa toimivien vapaaehtoisten rikostaustan selvittämisestä ja siihen liittyviksi laeiksi

Kiitämme mahdollisuudesta tulla kuulluksi lakivaliokunnassa hallituksen esityksestä **HE 149/2013 vp** laiksi lasten kanssa toimivien vapaaehtoisten rikostaustan selvittämisestä ja siihen liittyviksi laeiksi.

Lähtökohdat oikeat

- Kokonaisuudessaan pidämme lakiehdotusta perusteluineen merkittävästi **lastensuojelua edistävänä** toimenpiteenä, joka myös kannustaa ja ohjaa järjestöjä kehittämään omia lastensuojeluohjeistuksia ja niihin liittyviä käytäntöjä. Laki ei kuitenkaan saa kaventaa järjestöjen toimintaedellytyksiä eikä luoda kohtuuttomasti lisää hallintoa; **otteen maksuttomuus ja joustava hakumenettely** ovat ensiarvoisen tärkeitä lähtökohtia lain uudistuksessa.
- Lähtökohta, jonka mukaan otteen hankkiminen on vapaaehtoistehävän järjestäjälle **oikeus eikä velvollisuus**, on oikea.

Hakumenettelyä yksinkertaistettava

- Työryhmän mietinnön mukaisesti otteen pyytää aina vapaaehtoistoiminnan järjestäjä. Pidämme tärkeänä, että tämän lisäksi **hyväksyttäisiin myös vapaaehtoisen itsensä hakema ote**, kuten ehdotetaan vapaaehtoistoimintaa varten hyväksyttäväksi työtehtäviä tai opiskelua varten aiemmin hankittu ote.
- Lakiehdotuksen perusteluissa järjestöjä kannustetaan hakemaan otteet keskitetysti, mikä ei järjestöjen näkökulmasta ole joustava ratkaisu **eikä keskitetyn haun käyttönotosta ole mitään ennustetta**, koska laki ei tähän velvoita. Otteen voisi hakea keskusjärjestö jäsenyhdistyksensä puolesta, jolloin toimijoita on kolme suhteessa Oikeusrekisterikeskukseen. Neljän toimijan kesken tarvitaan prosessissa useita asiakirjojen lähetyksiä, mm. järjestötoimijoiden keskinäiseen valtuutukseen, hakijan suostumukseen, mahdollisten lisätietojen pyytämiseen ja lähettämiseen sekä otteen toimittamiseen henkilölle itselleen liittyvät lähetykset. Voisi ennustaa, että kaikki järjestöt eivät tule ottamaan käyttöön keskitettyä hakumenettelyä. Tämä **lisää hallintoa erityisesti Oikeusrekisterikeskuksessa**, joka joutuu toimimaan asiassa tämänkaltaisiin hallintotehtäviin tottumattomien paikallisyhdistysten kanssa.
- Lakiehdotuksen voimaantulon myötä rikosrekisteriotteen hakemisessa olisi kolmenlaista käytäntöä:
 - o työ- ja virkasuhdetta varten otetta hakee henkilö itse, ote on maksullinen

- o opiskelija hakee otetta itse, ote on maksuton
 - o vapaaehtoistoimintaa varten otetta ei voi hakea itse, mutta sitä voi hakea vapaaehtoisjärjestäjä tai sen valtuuttamana esimerkiksi keskusjärjestö, otetta ehdotetaan maksulliseksi
- Rikosrekisterioteprosessi toimisi yksinkertaisimmillaan niin, että otteen hakijana on aina henkilö itse, koska ote jää henkilölle itselleen eikä sitä saa arkistoida muualle. **Koska otteen sisältö on sama, yhteen kertaan henkilön itsensä hakema ote pitäisi olla pätevä tarkoituksesta riippumatta.**

Otteen maksuttomuus tärkeä viesti kansalaisyhteiskunnan tukemiseen

- Avoimen kansalaisyhteiskunnan kehittämiseksi ja vapaaehtoistoiminnan toimintaedellytysten turvaamiseksi pidämme tärkeänä, että **ote on maksuton**, kuten se on tällä hetkellä opiskelijoille.
- **Toissijaisena vaihtoehtona esitämme, että opiskelijan statusta olisi mahdollista hyödyntää** maksuttoman rikosrekisteriotteen saamiseksi tilanteessa, jossa opiskelijalle haetaan tai opiskelija itse hakee rikosrekisteriotetta vapaaehtoistoimintaa varten.
- Otteen maksullisuutta on perusteltu sillä, että tuotoilla on tarve kattaa Oikeusrekisterikeskuksen kulut. Valtion budjetin näkökulmasta kyse on minimaalisesta summasta, järjestöjen näkökulmasta on kyse tärkeästä poliittisesta kannanotosta. Todettakoon vielä, että **otteen maksuttomuus vähentäisi oleellisesti Oikeusrekisterikeskuksessa tehtävää työtä ja kokonaiskustannuksia.**

Sääntelyn yhdistäminen yhdeksi laiksi kannatettavaa

- Pidämme tärkeänä selvittää mahdollisuudet **yhdistää nyt ehdotettava vapaaehtoisia koskeva sääntely aiempaan työ- ja virkasuhteisia koskevaan lainsäädäntöön** siinä vaiheessa, kun on olemassa nyt esillä olevasta vapaaehtoisia koskevasta sääntelystä kokemuksia.

Yhteyshenkilömme asiassa on toiminnanjohtaja Tuija Sivonen. puh. (09) 8865 1140, GSM 0400 957842 tai sähköposti: tuija.sivonen@partio.fi

Ystävällisesti

Suomen Partiolaiset – Finlands Scouter ry

Tuija Sivonen
toiminnanjohtaja